הרב חיים ברובנדר
rcb@atid.org

פרשת וירא תשפ"ז

ייחודיותו של אברהם אבינו

בראשית פרק יח

(א) וַיֵּרָא אֵלָיו יְקֹוָק בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם׃ (ב) וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃ (ג) וַיֹּאמַר אֲדֹנָי אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל נָא תַּעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ׃ (ד) יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ׃ (ה) וְאֶקְחָה פַת לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ (ו) וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת׃

רש"י

(א) **וירא אליו** - לבקר את החולה. אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה, ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בשלומו׃ **באלוני ממרא** - הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך נגלה עליו בחלקו׃ **ישב** - ישב כתיב, בקש לעמוד, אמר לו הקדוש ברוך הוא שב ואני אעמוד, ואתה סימן לבניך, שעתיד אני להתיצב בעדת הדיינין והן יושבין, שנאמר (תהלים פב א) אלהים נצב בעדת אל׃ **פתח האהל** - לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו׃ **כחום היום** - הוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים׃ (ב) **והנה שלשה אנשים** - אחד לבשר את שרה ואחד להפוך את סדום ואחד לרפאות את אברהם, שאין מלאך אחד עושה שתי שליחיות. תדע לך שכן כל הפרשה הוא מזכירן בלשון רבים (פסוק ח) ויאכלו, (פסוק ט) ויאמרו אליו, ובבשורה נאמר (שם י) ויאמר שוב אשוב אליך, ובהפיכת סדום הוא אומר (יט כב) כי לא אוכל לעשות דבר, (שם כא), לבלתי הפכי. ורפאל שרפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, הוא שנאמר (שם יז) ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר המלט על נפשך, למדת שהאחד היה מציל׃ **נצבים עליו** - לפניו, כמו (במדבר ב כ) ועליו מטה מנשה. אבל לשון נקיה הוא כלפי המלאכים׃ **וירא** - מהו וירא וירא שני פעמים, הראשון כמשמעו והשני לשון הבנה, נסתכל שהיו נצבים במקום אחד והבין שלא היו רוצים להטריחו ואף על פי שיודעים היו שיצא לקראתם, עמדו במקומם לכבודו ולהראותו שלא רצו להטריחו, וקדם הוא ורץ לקראתם. בבבא מציעא (פו ב) כתיב נצבים עליו, וכתיב וירץ לקראתם, כד חזיוה דהוה שרי ואסר פירשו הימנו, מיד וירץ לקראתם׃ (ג) **ויאמר אדני אם נא וגו׳** - לגדול שבהם אמר, וקראם כולם אדונים ולגדול אמר אל נא תעבור, וכיון שלא יעבור הוא, יעמדו חבריו עמו, ובלשון זה הוא חול. דבר אחר קודש הוא, והיה אומר להקב״ה להמתין לו עד שירוץ ויכניס את האורחים. ואף על פי שכתוב אחר (פסוק ב) וירץ לקראתם, האמירה קודם לכן היתה, ודרך המקראות לדבר כן, כמו שפירשתי אצל (ו ג) לא ידון רוחי באדם, שנכתב אחר (ה לב) ויולד נח, ואי אפשר לומר אלא אם כן קודם גזירת מאה עשרים שנה, ושתי הלשונות בבראשית רבה (מח י)׃ (ד) **יקח נא** - על ידי שליח, והקב״ה שלם לבניו על ידי שליח שנאמר (במדבר כ יא) וירם משה את ידו ויך את הסלע׃ **ורחצו רגליכם** - כסבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם והקפיד שלא להכניס עבודה זרה לביתו. אבל לוט שלא הקפיד, הקדים לינה לרחיצה, שנאמר (יט ב) ולינו ורחצו רגליכם׃ **תחת העץ** - תחת האילן׃ (ה) **וסעדו לבכם** - בתורה בנביאים ובכתובים מצינו דפתא סעדתא דלבא. בתורה סעדו לבכם. בנביאים (שופטים יט ה) סעד לבך פת לחם. בכתובים (תהלים קד טו) ולחם לבב אנוש יסעד. אמר רבי חמא לבבכם אין כתיב כאן אלא לבכם, מגיד שאין יצר הרע שולט במלאכים׃ **אחר תעבורו** - אחר כן תלכו׃ **כי על כן עברתם** - כי הדבר הזה אני מבקש מכם מאחר שעברתם עלי לכבודי׃ **כי על כן** - כמו על אשר, וכן כל כי על כן שבמקרא (לקמן יט ח) כי על כן באו בצל קורתי, (לקמן לג י) כי על כן ראיתי פניך, (שם לח כו) כי על כן לא נתתיה, (במדבר י לא) כי על כן ידעת חנותנו׃ (ו) **קמח סלת** - סלת לעוגות, קמח לעמלן של טבחים, לכסות את הקדרה, ולשאוב את הזוהמא׃

רש"ם

(א) **וירא אליו י״י** - היאך? שבאו אליו שלשה אנשים שהיו מלאכים. שבהרבה מקומות כשנראה המלאך קורהו בלשון שכינה כדכת׳ כי שמי בקרבו, שלוחו כמותו. וכן וירא אליו מלאך י״י בלבת אש מתוך הסנה, וכתו׳ שם וירא י״י כי סר לראות׃ **כחום היום** - מה צורך לכתוב כחום היום? אלא להודיעך כי בלוט כת׳ ויבאו [שני] המלאכים סדמה בערב, ולכך אמר להם לוט סורו נא אל בית עבדכם ולינו, אבל אברהם לפי שבאו אליו כחום היום בבקר שאין דרך אורחים ללון אלא לאכול ולעבור, לפיכך לא אמר להם אברהם ללון אלא וסעדו לבכם ואחר תעבורו׃

רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה א

על ששה דברים נצטווה אדם הראשון׃ על ע״ז, ועל ברכת השם, ועל שפיכות דמים, ועל גילוי עריות, ועל הגזל, ועל הדינים, אף על פי שכולן הן קבלה בידינו ממשה רבינו, והדעת נוטה להן, מכלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטוה, הוסיף לנח אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, נמצאו שבע מצות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם, בא אברהם ונצטוה יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית, ובמצרים נצטוה עמרם במצות יתירות, עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו.
השגת הראב"ד / וכן היה הדבר בכל העולם וכו׳ והוסיף תפלה לפנות היום. א״א כן היה ראוי לומר והוא התפלל שחרית והפריש מעשר (ויצחק הוסיף תפלה אחרת) עכ״ל.

Visit **www.atid.org/shiur** for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit **www.WebYeshiva.org** to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.